

*dr Agnieszka Jachowicz*¹

Katedra Przedsiębiorczości Międzynarodowej i Finansów

Akademia WSB, Dąbrowa Górnicza

Budżet obywatelski w powiecie olkuskim przykładem bezpośredniego zaangażowania społeczności w rozwój lokalny

WPROWADZENIE

Budżet obywatelski (BO) oznacza wydzieloną w ramach budżetu gminy część środków finansowych przeznaczonych na realizację przedsięwzięć zgłaszanych przez wspólnoty lokalne, które są następnie weryfikowane przez ich władze. Realizacji wspólnych celów sprzyja wzajemny dialog władz samorządowych i obywateli dotyczący redystrybucji zasobów publicznych, co przekłada się na skuteczniejszą ich alokację. Celem artykułu stało się przedstawienie rosnącego zainteresowania społeczeństw lokalnych w kreowaniu rozwoju najbliższego otoczenia z wykorzystaniem narzędzia w postaci budżetu obywatelskiego. Przeprowadzone badania ankietowe w gminach powiatu olkuskiego wśród pracowników zajmujących się budżetem obywatelskim, wykazywały różnice poglądowe, co do konieczności jego istnienia. Poruszony w artykule problem może posłużyć zapoczątkowaniu dyskusji nt. roli i (nie)konieczności istnienia BO jako narzędzia służącego włączaniu obywateli do współrządzenia przestrzeni publicznej.

ZNACZENIE BUDŻETU OBYWATELSKIEGO

W ZARZĄDZANIU SFERĄ LOKALNĄ

Budżet partycypacyjny w literaturze przedmiotu jest definiowany jako proces dyskusji, w którym mieszkańcy gmin decydują o tym, w jaki sposób wydać część środków publicznych z budżetu samorządu terytorialnego [Kowalska, 2014, s. 108–109]. Efektem takiego działania ma być zwiększenie poziomu zadowole-

¹ Adres korespondencyjny: Akademia WSB, ul. Ciepłaka 1C, 41-300 Dąbrowa Górnicza; e-mail: ajachowicz@wsb.edu.pl; ORCID: 0000-0001-8175-9972.

nia mieszkańców ze świadczonych na ich rzecz usług. Skutkiem takiego podejścia powinna być większa przejrzystość i wiarygodność działań władz publicznych, większe zainteresowanie życiem publicznym oraz edukacja obywatelska.

Początki tej formy budżetowania sięgają roku 1989 i brazylijskiego miasta Porto Alegre. Od tego czasu idea ta wzbudziła zainteresowanie także w Europie (m.in. we Francji, Włoszech, w Niemczech, Hiszpanii czy Wielkiej Brytanii), Azji, Afryce, a także Ameryce Północnej (w Kanadzie). W Polsce ta forma budżetowania po raz pierwszy pojawiła się w 2011 roku w Sopocie. Od tej pory coraz więcej jednostek samorządowych zaczęło wprowadzać budżet obywatelski do kanonu narzędzi zarządzania sferą społeczną.

Zdaniem autora można pokusić się o stwierdzenie, że budżet obywatelski stanowi jedną z form zarządzania sektorem publicznym [Goldfinch, Wallis, 2009, s. 2]. Zdaniem J. Łukomskiej-Szarek działania tego typu są określane mianem reakcji na wyzwania współczesnego świata i są uważane za nadrzędne okoliczności wymuszające na władzach wprowadzenie publicznych reform [Łukomska-Szarek, 2014, s. 138], które mają spowodować przejście od modelu biurokratycznego w kierunku administracji, która by wykorzystywała doświadczenia i metody stosowane przez sektor prywatny. Należałoby tutaj także wspomnieć, że zarządzanie na poziomie lokalnym ulegało dość dużej ewolucji od lat 70. ubiegłego wieku, przechodząc od modelu administracyjnego do urynkowienia usług i struktur publicznych (konceptcja *New Public Management*), podążając następnie w kierunku partycypacji obywateli w zarządzaniu (*governance* – współzrządzenie, zarządzanie partycypacyjne). Jednakże zdaniem J. Hausnera nie można bądź trudno jest mówić o jednym modelu/paradygmacie zarządzania publicznego, ponieważ złożoność rzeczywistości powoduje powstawanie nowych bądź nawarstwianie się już istniejących rozwiązań [Hausner, 2008, s. 23–24]. Co więcej, w dobie globalizacji relacje pomiędzy społeczeństwem a samorządem sprzyjają zrównoważonemu wzrostowi i rozwojowi wspólnoty lokalnej. Nie ulega wątpliwości, że samorząd lokalny odgrywa znaczącą rolę w dostarczaniu usług komunalnych, natomiast jego mieszkańcy tworzą warunki do uczestnictwa w procesie kreowania zrównoważonego rozwoju lokalnego. Wypracowany dialog pomiędzy stronami wpływa na jakość zarządzania, odpowiedzialność, skuteczność i efektywność realizowanych zadań publicznych.

Partycypacja społeczna może być rozważana w ujęciu zarówno szerszym, jak i węższym. W pierwszym znaczeniu oznacza ona aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej w procesie zarządzania sprawami publicznymi, w szczególności partycypowania w realizacji zadań zleconych podmiotom administracji publicznej. W węższym ujęciu pojęcie to sprowadza się do bezpośredniej aktywności mieszkańców w trakcie podejmowania decyzji [Sakowicz, 2009, s. 5].

Podsumowując, należy ponownie podkreślić to, od czego autor rozpoczął swoje rozważania – istotnym elementem budżetu obywatelskiego jest obywatelska dyskusja. Ważne są negocjacje mieszkańców z władzą lokalną nad sposobem dystrybucji

zasobów publicznych [Wampler, 2007, s. 21–22]. Cechami budżetowania partycypacyjnego, mimo różnych rozwiązań w poszczególnych krajach, jest konieczność przeprowadzenia szerokiej debaty publicznej dotyczącej podziału ograniczonych zasobów finansowych, powtarzalność procesu w kolejnych latach budżetowych oraz istnienie określonych obowiązków sprawozdawczych związanych ze sposobem wydatkowania środków publicznych [Czarnecki, 2014, s. 128].

PODSTAWY PRAWNE PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ W POLSKIM USTAWODAWSTWIE

Do samorządu terytorialnego należy wykonywanie, we własnym imieniu i na własną odpowiedzialność, tej części zadań publicznych, które nie zostały zastrzeżone w Konstytucji lub innych ustawach dla organów innych władz [Art. 163 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.)]. Przy czym należy zauważyć, że dla społeczeństwa obywatelskiego w nowoczesnym ujęciu charakterystyczne jest zainteresowanie współkształtowaniem decyzji podejmowanych przez władze, by mieć możliwość stworzenia sobie możliwości realizacji ważnych, w danym miejscu i czasie zdarzeń. Zatem jednym z istotnych elementów społeczeństwa obywatelskiego jest zagwarantowanie jednostkom rzeczywistej możliwości uczestniczenia w życiu społecznym, a to stanowi gwarancję szerokiej i nieskrępowanej partycypacji społecznej, którą można rozumieć jako ‘zjawisko polegające na uczestniczeniu określonej społeczności w identyfikacji i rozwiązywaniu wspólnych potrzeb i problemów’ [Tykwińska-Rutkowska, Glejt, 2015, s. 318].

Obecnie, ze względu na zmiany, jakie zachodzą w Polsce zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej – wzrasta świadomość prawna społeczeństwa, domagającego się jawności życia publicznego, co oznacza jednocześnie jawność działania administracji. To jest bowiem warunkiem realizacji demokratycznych swobód oraz skutecznego udziału jednostek w zarządzaniu i podejmowaniu decyzji. Podkreśla się tutaj rosnącą rolę obywateli w identyfikowaniu i rozwiązywaniu wspólnych potrzeb, problemów, a także instrumentów, dzięki którym mogą oni wywierać wpływ na istotne dla nich procesy decyzyjne [Tykwińska-Rutkowska, Glejt, 2015, s. 319].

Jednym z instrumentów partycypacji społecznej wykorzystywanym do wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na poziomie lokalnym w sprawach finansowych jest właśnie budżet obywatelski.

Niezależnie od przyjętego sposobu definiowania i ujmowania budżetu obywatelskiego, na jego konstrukcję składa się kilka elementów [Kocot, 2014, s. 84]. Po pierwsze, budżet powinien obejmować całą jednostkę terytorialną, a nie jedynie jej część. Po drugie, realizację budżetu musi poprzedzać dyskusja publiczna, w której prawo udziału ma każdy mieszkaniec jednostki. Po trzecie, mieszkań-

com pozostawia się do dyspozycji ściśle określoną kwotę pieniężną. Po czwarte, rozstrzygnięcia, które zostaną powzięte w ramach budżetu obywatelskiego są względnie wiążące dla organów danej jednostki. Wreszcie po piąte, budżet jest procesem długofalowym.

Funkcjonowanie budżetu obywatelskiego opiera się więc na części budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z góry wydzielonej przez władze, z tym że o jej kształcie decydują obywatele. Decyzje te dotyczą po pierwsze, projektów zgłaszanych do realizacji, a po drugie, po uprzednich spotkaniach z władzami i dyskusjach, wyboru projektów w drodze głosowania. Budżet partycypacyjny stwarza zatem możliwość bezpośredniego zaangażowania mieszkańców w cały cykl rzeczywistego budżetowania, który obejmuje przygotowanie projektu uchwały budżetowej, ale też powinien obejmować monitoring i kontrolę jego realizacji, tym samym zapewniając przejrzyste i odpowiedzialne zarządzanie wydatkowaniem środków publicznych pozostających w gestii lokalnych władz, w granicach przyznanej gminie samodzielności finansowej [Tykwińska-Rutkowska, Glejt, 2015, s. 321].

Dopiero jednak powtarzalność tego procesu, czyli realizowanie w cyklach, pozwala mówić o funkcjonowaniu budżetu obywatelskiego, który należy uznać za narzędzie partycypacyjnego zarządzania jednostką lokalną, czy współrządzenia rozumianego jako dążenie do decentralizacji i przekazywania władzy z urzędników na obywateli [Kozuch, Noworól, Sasak, 2013, s. 69].

W obowiązującym stanie prawnym nie ma jednak regulacji wprost odnoszących się do budżetu obywatelskiego w przepisach rangi ustawowej, a funkcjonowanie budżetu powinno się opierać na jasno i kompleksowo określonej procedurze.

W literaturze przedmiotu przyjmuje się więc, że możliwość wprowadzenia budżetu obywatelskiego wynika z art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (dalej: u.s.g.) [tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.]. Powołany przepis stanowi, że w wypadkach przewidzianych ustawą oraz w innych sprawach ważnych dla gminy mogą być przeprowadzane na jej terytorium konsultacje z mieszkańcami gminy, przy czym stosownie do treści art. 5a ust. 2 u.s.g. zasady i tryb przeprowadzania konsultacji z mieszkańcami gminy określa uchwała rady gminy.

Takie ujęcie nasuwa już konkluzję, że konsultacje społeczne mogą być przeprowadzane w dwóch grupach przypadków – „przewidzianych w ustawie” oraz „w innych sprawach ważnych dla gminy”. W pierwszym ujęciu można mówić o konsultacjach obligatoryjnych, a w drugim – konsultacjach fakultatywnych.

Autor uważa, że należy zgodzić się z poglądem, zgodnie z którym w świetle polskiego prawa budżet partycypacyjny stanowi formę konsultacji społecznych, co znajduje wyraz chociażby w postanowieniach aktów prawa miejscowego odnoszących się do tej instytucji. Zgodnie bowiem z art. 233 i 234 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (dalej: u.f.p.) [tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1537], inicjatywa w sprawie sporządzenia projektu uchwały budżetowej

przysługuje wyłącznie organowi wykonawczemu jednostki samorządu terytorialnego, a tryb prac nad projektem uchwały budżetowej określa uchwała odpowiedniej rady. Ostateczną uchwałę budżetową podejmuje wyłącznie organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego. Decyzja ta nie może być więc podjęta bezpośrednio przez obywateli.

W konsekwencji aktami prawnymi określającymi zasady i tryb tych konsultacji społecznych, ale też i wysokość środków publicznych przeznaczanych do rozdysponowania w ramach budżetu obywatelskiego, są akty prawa miejscowego właściwych organów [Rytel-Warzocho, 2015, s. 67–70]. Co do zasady budżet obywatelski wprowadzany jest w drodze odrębnej uchwały rady miasta, a ta jest realizowana w drodze zarządzenia wójta (burmistrza, prezydenta miasta), choć w praktyce, w niektórych przypadkach organ wykonawczy wydaje stosowne zarządzenia na podstawie przyjętego w danej gminie ogólnego regulaminu konsultacji społecznych lub powołuje się bezpośrednio na odpowiednie przepisy ustawy o samorządzie gminnym.

Zdaniem autora kwestią, którą należy podkreślić przy omawianiu budżetu obywatelskiego jako narzędzia realizacji zadań publicznych i aktywizacji społeczności lokalnej, jest wątek jednostek pomocniczych, które gmina zgodnie z art. 5 u.s.g. może tworzyć. Tymi jednostkami pomocniczymi są m.in. sołectwa, dzielnice, osiedla i inne, a także miasto. W przypadku jednostek pomocniczych zasady jej tworzenia, łączenia, podziału czy znoszenia określa statut gminy, czy także rada gminy. Co więcej, jednostki te także realizują zadania, zgłaszane przez ich mieszkańców, które muszą być finansowane przez gminę, czyli znajdują swoje odzwierciedlenie w budżecie gminnym.

Nie należy również zapominać o obowiązkach radnego. Zgodnie bowiem z art. 23 u.s.g. radny jest obowiązany kierować się dobrem wspólnoty samorządowej, która go wybrała. Ponadto, jak mówi sam przepis w ust. 1, radny utrzymuje stałą więź z mieszkańcami oraz ich organizacjami, a w szczególności przyjmuje zgłaszane przez mieszkańców postulaty i przedstawia je organom gminy do rozpatrzenia. Co prawda ten sam przepis mówi, że radny nie jest związany instrukcjami wyborców, cokolwiek tutaj ustawodawca miał na myśli, ale w ramach demokracji można wypracować tzw. dobre praktyki, które stworzą i umocnią umowę społeczną, bo taką umową jest samorząd.

Przyjrzymy się zatem, jak gminy powiatu olkuskiego podchodzą do kwestii budżetu obywatelskiego.

BUDŻET OBYWATELSKI W GMINACH POWIATU OLKUSKIEGO

Powiat olkuski został utworzony w 1999 r. w ramach reformy administracyjnej. W jego skład wchodzi następujące gminy: Bolesław, Bukowno, Klucze, Olkusz, Wolbrom i Trzyciąż. Położony jest w północno-zachodniej części Mało-

polski, w obrębie trzech makroregionów geograficznych: Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Wyżyny Śląskiej i Wyżyny Miechowskiej.

Gminy wchodzące w skład powiatu olkuskiego zostały poddane badaniu ankietowemu, w którym zapytano je o istnienie i zadania realizowane w ramach edycji budżetu obywatelskiego. Na badanie odpowiedziały wszystkie ankietowane podmioty, z tym że tylko w gminie Bukowno i Olkusz budżet obywatelski jest realizowany. W pozostałych gminach inicjatywa budżetu obywatelskiego nie jest realizowana, ponieważ nie widzi się takiej potrzeby, a zadania są realizowane przez wyłonione jednostki pomocnicze i znajdują swoje odbicie w budżecie gminy.

W gminie Bukowno, która jest gminą miejską, pierwsza edycja budżetu obywatelskiego miała miejsce w 2016 roku. Dla przeprowadzenia konsultacji społecznych w ramach BO wyodrębniono 6 okręgów. Przez zadania okręgowe należy rozumieć zadania, które będą realizowane wyłącznie na terenie danego okręgu – osiedla, ulicy, wspólnoty sąsiedzkiej. Natomiast zadanie ogólnomiejskie to zadanie, które będzie realizowane w więcej niż jednym okręgu.

Na premierową edycję BO zostało przeznaczony 220 tys. zł. Środki na realizację wniosków podzielono na dwie pule: 70 tys. zł na zadania ogólnomiejskie, a 140 tys. zł na sześć okręgów. Kwotę 10 tys. złotych przeznaczono na wydatki związane z organizacją, obsługą i promocją BO. Wartość jednego zadania ogólnomiejskiego mogła wynieść od 5 tys. zł do 70 tys. zł, a w przypadku zadań okręgowych od 2 tys. zł do 30 tys. zł.

W rezultacie głosowania w ramach BO rozdysponowano kwotę: 166 tys. 322 zł, w tym na zadania lokalne wydano 101 tys. 374 zł. Natomiast w ramach zadań ogólnomiejskich rozdysponowano kwotę 64 tys. 950 zł.

W budżecie miasta na 2017 rok przewidziano do rozdysponowania kwotę 220 000 zł w podziale:

- 143 000 zł na zadania okręgowe (zgodnie z podziałem środków na poszczególne 6 okręgów),
- 70 000 zł na zadania ogólnomiejskie,
- 7000 zł na wydatki związane z organizacją, obsługą i promocją BO.

Wartość jednego zadania okręgowego nie mogła być mniejsza niż 2000 zł i jednocześnie nie mogła przekroczyć kwoty 30 000 zł brutto, wartość jednego zadania ogólnomiejskiego nie mogła być mniejsza niż 5000 zł i jednocześnie nie mogła przekroczyć kwoty 70 000 zł brutto.

W wyniku przeprowadzonego głosowania na zadania okręgowe wydano 138 tys. zł. Natomiast spośród zadań ogólnomiejskich Mieszkańcy Bukowna zdecydowali o przekazaniu do realizacji dwóch zadań:

- „Montaż sieci czujników jakości powietrza na terenie miasta Bukowno” – dofinansowanie 11 000 zł,
- „Trasy nordic walking po terenie osiedla centrum północ i centrum południe w Bukownie” – dofinansowanie 38 600 zł.

W sumie na zadania w ramach BO w roku 2017 przeznaczono kwotę 187 tys. 600 zł.

Gmina nie zgłaszała propozycji do budżetu obywatelskiego w ramach Budżetu Małopolskiego.

Zadania, które zostały wybrane przez mieszkańców do realizacji nie były uwzględniane w żadnych dokumentach strategicznych gminy. Co ciekawe, pracownicy zajmujący się BO udzielili odpowiedzi, że BO stanowi tylko dodatkowy element, rozpraszający uwagę i środki finansowe. Zadania te mogłyby być realizowane w ramach budżetu miasta.

W gminie Olkusz, która jest gminą wiejsko-miejską BO jest realizowany od 2015 r. W pierwszej edycji na realizację zadań przeznaczono 1 mln zł. Mieszkańcy mogli oddać trzy głosy, zaznaczając na karcie „wagę” każdego z nich (najważniejszy, średnio ważny, najmniej ważny). W ramach I edycji zrealizowano 11 zadań, w tym 10 na kwotę do 100 tys. zł i jedno na kwotę do 25 tys. zł.

W roku 2016 kwota do rozdysponowania wzrosła do 1 200 tys. zł. Projekty zostały podzielone na trzy pule środków:

- 700 000 zł – zadania z przedziału 50 000 zł – 100 000 zł,
- 300 000 zł – zadania z przedziału 25 000 zł – 50 000 zł,
- 200 000 zł – zadania do 25 000 zł.

W drugiej edycji BO Olkusza w wyniku głosowania zrealizowane zostały 22 projekty, w tym w puli do 25 tys. zł – 9 projektów, w puli 25 tys. zł – 50 tys. zł – 6 projektów, a w ostatniej puli zadań zrealizowano 7 projektów.

W roku 2017 gmina przeznaczyła taką samą kwotę na realizowanie budżetu obywatelskiego, czyli 1 200 tys. zł, zachowując ten sam podział środków i sposób głosowania. W grupie zadań do 100 tys. zł wyłoniono 7 projektów, w grupie od 25 tys. zł do 50 tys. zł przyjęto do realizacji 6 projektów, a w grupie do 25 tys. zł – 8 projektów.

Podobnie jak w gminie Bukowno, zadania zgłaszane do realizacji w ramach BO nie były uwzględniane w dokumentach strategicznych jednostki. Jednak inna jest ocena konieczności istnienia BO. Ankietowani pracownicy stwierdzili, że BO pokazuje władzom potrzeby lokalnej społeczności, jak również uaktywnia społeczność lokalną i mobilizuje władze gminy do działania.

PODSUMOWANIE

Budżet obywatelski jest instrumentem, który służy i pomaga współuczestniczeniu społeczności lokalnej w procesie podejmowania decyzji dotyczących zadań publicznych i środków je finansujących. Na tym też polega idea samorządności. Niewątpliwie partycypacja społeczna umożliwia udział mieszkańców w kreowaniu rozwoju jednostki samorządu terytorialnego dzięki wyborowi istotnych i ważnych dla wspólnoty przedsięwzięć. W autorce rodzi się jednak wąt-

pliwość, czy naprawdę istnieje konieczność wprowadzenia odrębnego narzędzia w postaci BO, skoro u.s.g. przewiduje już istnienie jednostek pomocniczych, czy możliwości leżące w kompetencji radnych. Pojawia się pytanie, czy nie powstaje ‘bałagan’ związany z wyłonieniem zadań do realizacji i czy środki finansowe nie są rozpraszane. Dodatkowych badań wymaga także kwestia, czy BO ma być obecny tylko w gminach i miastach na prawach powiatu czy we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego. Analizy wymaga także kwestia, czy środki BO są wydatkowane efektywniej niż przy pomocy budżetu tradycyjnego. Wątpliwości te podzielają także ankietowane podmioty. A może właśnie na tym polega samorządność, aby wybierać z całego katalogu zadań te narzędzia, które w danej jednostce i czasie mogą przyczynić się do poprawy warunków życia najmniejszych wspólnot lokalnych. Odpowiedź na to pytanie wymaga jednak przeprowadzenia badań na szerszą skalę.

BIBLIOGRAFIA

- Czarnecki K., 2014, *Udział mieszkańców w ustalaniu wydatków budżetu gminy w ramach tzw. budżetu partycypacyjnego (na przykładzie miasta Torunia w latach 2013–2014)*, „Prawo Budżetowe Państwa i Samorządu”, nr 1 (2).
- Goldfinch S.F., Wallis J.L., 2009, *International Handbook of Public Management Reforms*, Edward Elgar Publishing Limited, UK, London.
- Hausner J., 2008, *Zarządzanie publiczne*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Kocot G. (red.), 2014, *Budżet partycypacyjny w Polsce [w:] Oblicza społeczeństwa obywatelskiego. Państwo. Gospodarka. Świat*, Warszawa.
- Kowalska I., 2014, *Partycypacja społeczna w kształtowaniu budżetu jednostki samorządu terytorialnego – budżet partycypacyjny*, „Economics and Management” nr 4/2014, <http://doi.org/10.12846/j.em.2014.04.08>
- Koźuch A.J., Noworól K., Sasak J., 2013, *Rachunek kosztów docelowych w procedurach tworzenia budżetu partycypacyjnego w jednostkach samorządu terytorialnego*, „Finanse Komunalne” nr 12.
- Łukomska-Szarek J., 2014, *Budżetowanie partycypacyjne jako instrument współzrządzenia sferą publiczną*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, nr 40 (4/2014).
- Rytel-Warzocho A., 2013, *Budżet obywatelski jako nowa forma społecznej partycypacji*, Przegląd Naukowy „Disputatio”, nr 1.
- Sakowicz M., 2009, *Wstęp [w:] Partycypacja społeczna w działaniu administracji na tle rozwiązań w państwach Unii Europejskiej – prace analityczne słuchaczy KSAP XVIII Promocji*, red. M. Sakowicz, Krajowa Szkoła Administracji Publicznej, Warszawa.
- Wampler B., 2007, *Participatory Budgeting in Brazil: Contestation, Cooperation, and Accountability*, Pennsylvania State University Press, PA.
- Tyksińska-Rutkowska D., Glejt P., 2015, *Prawna regulacja budżetu obywatelskiego a jego praktyczna realizacja – czyli o uspołecznieniu wykonywania zadań publicznych na przykładzie rozwiązań przyjętych w Trójmieście*, Gdańskie Studia Prawnicze, Uniwersytet Gdański.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 1537).

Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. nr 78, poz. 483 ze zm.).

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 994 ze zm.).

Streszczenie

Budżet obywatelski (BO) to wciąż w Polsce mechanizm nowy i mało znany, a jednocześnie wymagający zaangażowania. Władze samorządowe wprowadzające BO muszą znaleźć sposób, by o tym budżecie poinformować mieszkańców, podkreślić jego ważność i zachęcić do udziału w tej aktywności. Przedmiotem badań w niniejszym artykule jest rola, jaką zaczyna odgrywać BO w rozwoju lokalnym oraz świadomość mieszkańców o możliwości wpływania i kształtowania sfery społeczno-gospodarczej w najbliższym otoczeniu. Pojawia się jednak pytanie, czy tylko za pomocą nowego narzędzia w postaci BO, można wpływać na podniesienie świadomości o istocie poziomu i rozwoju lokalnego wśród społeczności gminnych, czy może dotychczasowe możliwości nie są w pełni wykorzystywane.

Słowa kluczowe: budżet obywatelski, samorząd terytorialny, rozwój lokalny.

The participatory budget in Olkusz district as an example of direct involvement in local development

Summary

Participatory budgeting (PB) is still new and not a well-known mechanism in Poland. But this mechanism requires engagement by all parties. Local self – government units, that introduce PB, have to find a way to underline its importance; to inform local citizens and to encourage those citizens to engage with this activity.

The research subject of this article deals with the role that PB is beginning to play in local development and how citizens' awareness can help create a better social-economic environment. But the question is whether PB could create a greater awareness about the development of local communes, or about existing possibilities, which are not being fully used.

Keywords: budget participatory budget, local government, local development.

JEL: H61, H7.